

2021. gada 12. novembrī, plkst. 9.00-16.30
Starptautiska tiešsaistes konference:
**Agrīns preventīvs atbalsts
Latvijas bērnu attīstībai –
atbildīga valsts politika**

Konferences programma

ATKLĀŠANA 9.00–9.30

Vienotas atbalsta sistēmas bērnu pozitīvai attīstībai nepieciešamība Latvijā

Pēteris VILKS, Pārresoru koordinācijas centra vadītājs

Goda viesu uzrunas

1. DAĻA 9.30–12.30

Pasaules pieredze bērna attīstības atbalsta sistēmu veidošanā – ko Latvija var mācīties

Starptautiskā pieredze un risinājumi agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas izveidei Latvijas bērnu attīstībai un labbūtībai. Pētījuma rezultāti

Ieva SKUBIŅA, Dr.sc.soc. Kopš 2000. gada piedaloties nacionāla un starptautiska mēroga zinātnisku un uzņēmējdarbības attīstības pētījumu īstenošanā, kā arī proaktīvi darbojoties bērnu un ģimenes politikas plānošanas un novērtēšanas jomā, pētniece ir pārliecinājusies par pierādījumos balstītu risinājumu kritiski svarīgo nozīmi ilgtspējīgai valsts un transformējošai sabiedrības attīstībai. Pārnozaru profesionālās kompetences apliecina maģistra grāds izglītības zinātnēs (salīdzinošajā izglītības pētniecībā), kas iegūts Latvijas Universitātē, un politikas zinātnēs (Eiropas institucionālajā pārvaldībā), kas iegūts Luksemburgas Universitātē, kā arī sociālo zinātņu doktora grāds lietišķajā socioloģijā (iegūts Rīgas Stradiņa universitātē).

Organizē:

Pārresoru koordinācijas centrs

Partneri:

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Latvijas Bērnu
Labklājības Tīkls

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

Informatīvais
atbalsts:

Zinātne par agrīnās bērnības intervenci 2021. gadā – izpēte, modeļi un prakse

Mūsu zināšanas par agrīnās bērnības intervencēm pēdējo 50 gadu laikā ir būtiski papildinājušās. Pētījumi ir ļāvuši identificēt modeļus un tehnikas (efektīvas ECI sistēmas elementus), kas sniedz pozitīvu rezultātu sabiedrībai kopumā, ģimenēm un bērniem. Kopš esam vairāk uzzinājuši par “visbūtiskāko”, lielā mērā mainījusies paradigma.

Merilina ESPE-ŠERVINDTA (Marilyn ESPE-SHERWINDT), PhD, Eiropas Agrīnās bērnības intervences asociācijas konsultante. Strādā arī Ohaio projektā TREES (“Rīki un resursi ģimeņu iesaistīšanai, iespēju stiprināšanai un atbalstam”). Viņas publikācijās, prezentācijās un semināros galvenā uzmanība ir pievērsta uz ģimeni vērstai praksei, ģimenes iesaistīšanai un atbalstam, uzlabošanas zinātnei, agrīnai identificēšanai un iejaukšanās maziem bērniem ar autiskā spektra traucējumiem un viņu ģimenēm, kā arī tehnoloģiju izmantošanai, lai sniegtu agrīnas iejaukšanās pakalpojumus un atbalstu. Amerikas Savienoto Valstu pieredze.

Agrīnās bērnības intervences Vācijā

Vācijas agrīnās bērnības intervenču (ECI) programma, kuras ieviešanu 2006. gadā uzsāka Federālā Ģimenes lietu ministrija, tiecas atbalstīt vienādu iespēju nodrošināšanu visiem bērniem un bērnu attīstības potenciāla stiprināšanu. ECI programmas paplašināšanā liela loma bija bērnu ļaunprātīgai izmantošanai, no vienas puses, un bērnu emocionālo traucējumu augstais īpatsvars, no otras puses. Programma ietver uz novēršanu orientētus, brīvprātīgus psihosociālus pakalpojumus, kas tiek piedāvāti visām grūtniecēm un ģimenēm ar bērniem līdz 3 gadu vecumam, papildus atbalstot personas grūtās dzīves situācijās. Programma tiek zinātniski monitorēta. Šī prezentācija sniegs ieskatu programmas izstrādē, attīstībā, tās sasniegumos un izaicinājumos.

Ilona RENNERE (Ilona RENNEN) – strādājusi dažādās Federālā Veselības izglītības centra jomās kopš 1997. gada. Pēc Nacionālā Agrīnās prevencijas centra izveidošanas 2007. gadā Ilona ir atbildīga par Federālās Agrīnās bērnības intervences programmas monitoringu Vācijā.

Agrīnās bērnības intervences sistēma darbā ar bērnu attīstības vajadzībām

Visiem bērniem ir tiesības uz vislabāko iespējamo dzīves sākumu. Tomēr pārāk daudzi bērni saskaras ar faktoriem, kas kavē viņu attīstību un apdraud veselību un laimi nākotnē. Agrīnā intervence ir instruments, lai šiem bērniem un to ģimenēm sniegtu vajadzīgo atbalstu bērnu potenciāla sasniegšanai. Apvienotās Karalistes pieredze.

Toms MAKBRAIDS (Tom Mc BRIDE), BSc ģenētikā un MA bioētikā, Šefīldas Universitātē (Apvienotā Karaliste). Agrīnās intervences fonda pierādījumu direktors, vada pierādījumu iegūšanas darbu. 15 gadu pieredze publiskā sektora pētniecībā un analīzē, veicot stratēģisko analīzi, sniedzot analītisku atbalstu visās izglītības politikas jomās. Liela daļa darba vērsta uz bērnu nelabvēlīga snieguma pētniecību un izglītības nozīmi sociālās mobilitātes uzlabošanā. Pirms tam astoņus gadus strādājis Valsts kontrolē, kur vadīja Lēmumu analīzes un modelēšanas grupu, izstrādājot un sniedzot vairāku metožu novērtējumus dažādām valdības darbībām un prognozēm.

Organizē:

Pārresoru koordinācijas centrs

Partneri:

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Latvijas Bērnu
Labklājības Tīkls

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

Informatīvais
atbalsts:

2. DAĻA 13.00–16.30

Veiksmīgākie pasaules risinājumi preventīvā atbalsta pakalpojumu metodisko instrumentu un programmu izstrādē

Latvijas agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas veidošanas izaicinājumi un mācības

Sigita SNIKERE, Mg. sc. soc. PKC Attīstības novērtēšanas un uzraudzības nodaļas konsultante, Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027. gadam prioritātes “Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki” izstrādes grupas vadītāja. Pētniece un socioloģe ar vairāk nekā 20 gadu pieredzi, specializējusies sabiedrības veselības, atkarību, sociālo problēmu, bērnu un ģimenes politikas izpētē un analīzē.

KiVa – pierādījumos balstīta programma vardarbības mazināšanai

KiVa ir Somijas dāvana pārējai pasaulei – pētījumos un pierādījumos balstīta programma vardarbības vienaudžu vidū mazināšanai. Tā izstrādāta Turku Universitātē, Somijā. KiVa spēcīgā efektivitāte ir zinātniski pierādīta, tāpēc programmu izmanto visā pasaulē. Tā ir arī globāli visvairāk pētītā programma par pāridarījumiem bērnu un jauniešu vidū. Profesore sniegs ieskatu KiVa programmā, tās darbības principos, saturā un būtībā, kā arī iepazīstinās ar tās efektivitātes novērtējumiem.

Kristīna SALMIVALLI (Christina SALMIVALLI) – psiholoģijas profesore, Turku Universitātes (Somija) INVEST pētniecības centra vadītāja vietniece. 30 gadus pētījusi vardarbību skolās un tās novēršanu. Viņas vadībā tika izstrādāta KiVa® skolu vardarbības novēršanas programma, kas jau ieviesta Somijā un 20 citās valstīs. 2017. gadā K. Salmivalli saņēma Somijas zinātnes apbalvojumu, bet 2020. gadā – Eiropas Pētniecības padomes (European Research Council, ERC) finansējumu pieciem gadiem smagāko skolu vardarbības gadījumu izpētei. 2021. gadā saņēmusi arī Eiropas Attīstības psiholoģijas asociācijas balvu par mūža ieguldījumu attīstības psiholoģijā. Viesprofesore Stavangeras Universitātē (2006–2012), Edītes Kovanas universitātē (2011–2013) Pērtā, Austrālijā, un Šandunas Universitātē Jinanā, Ķīnā (pašlaik).

Cool Kids programma – bērnu un pusaudžu trauksmes un distresa mazināšanai

Prof. Rapijs: “Svarīgi, ka mūsu programma īpaši uzsver ģimeņu un vecāku lomu. Tā ir balstīta uz prasmēm: tā māca bērniem pārvaldīt trauksmi.” Cool Kids programma balstās kognitīvi biheiviorālajā terapijā, uzsverot praktisko iemaņu apguvi. Programma tiek pastāvīgi zinātniski vērtēta un pilnīgota, lai ietvertu jaunākos atklājumus trauksmes un tās ārstēšanas jomā. Rezultāti liecina, ka lielākajai daļai jauniešu (7–17 gadi), kuri piedalījušies programmā, vērojams būtisks uzlabojums, uzlabojas skolas apmeklējums, mācību sniegums, pašapziņa, palielinās draugu skaits un bērns vairāk iesaistās ārpusskolas aktivitātēs, samazinās bažas, kautrība, bailes un ģimenes distress.

Ronalds RAPIJS (Ron RAPEE), psiholoģijas profesors, Austrālijas Pētniecības padomes laureāts un Emocionālās veselības centra dibinātājs. Starptautiski pazīstams pētnieks un pētniecības vadītājs, vislabāk ir pazīstams ar savu novatorisko darbu bērnu garīgās veselības jomā. Izveidojis “Cool Kids Anxiety Program” 1995. gadā un “Cool Little Kids” 2000. gadā – abas ar izciliem rezultātiem. Programma “Cool Kids” ir tulkota vairāk nekā 25 valodās un izmantota vairāk nekā 30 valstīs. Profesors konsultē pētniekus visā pasaulē, sniedzot padomus un atsauksmes par viņu pētījumu virzieniem. Pašreizējā primārā pētniecības sadarbība ir ar pētniekiem Dānijā, Norvēģijā, Ķīnā, Nīderlandē un ASV.

Organizē:

Pārresoru koordinācijas centrs

Partneri:

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Latvijas Bērnu
Labklājības Tīkls

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

Informatīvais
atbalsts:

Nurse-Family Partnership – medmāsas un ģimenes partnerības programma labākam dzīves sākumam

Medmāsas un ģimenes partnerība ir brīvprātīga preventīva programma jaunajām māmiņām ar zemiem ienākumiem un viņu mazuļiem no grūtniecības sākuma līdz bērna divu gadu vecumam. Novērtējumi pierāda, ka medmāsas un ģimenes partnerības programma ne tikai uzlabo bērnu veselību un labbūtību, bet arī palīdz vecākiem vērst savu dzīvi pozitīvākā virzienā. Tā rada motivāciju pārvarēt neticamus šķēršļus, tostarp nabadzību, nestabilitāti vai ļaunprātīgu izmantošanu, iesaistot labi apmācītu medmāsu. Pētījumi liecina, ka programma palīdz vairumam jauno ģimeņu īstermiņā un ilgtermiņā uzlabot sociālo mobilitāti un paaudzēs nodoto nabadzību.

Deivids OLDS (David Old), pediatrijas, aprūpes un sabiedrības veselības profesors, Kolorādo Universitātes Ģimenes un bērna veselības preventīvās izpētes centra (ASV) direktors. Profesors Olds savā profesionālajā darbībā pievērsies "Nurse-Family partnership" (NFP) izstrādei, kas ir prenatālā un patronāžas programma jaunajiem vecākiem, kuru ģimenēs pastāv risks bērna pozitīvai attīstībai.

Multimodālās agrīnā preventīvā atbalsta programmas bērniem ar uzvedības problēmām "STOP 4-7" ieviešanas pieredze un pirmie rezultāti Latvijā

Programma "STOP 4-7" ir multimodāla agrīnās intervences programma, kuras mērķis ir mazināt bērnu problemātisko uzvedību, mācot vecākus vairāk izmantot pozitīvu audzināšanu un pakāpeniski izslēgt ekonsekvensi un bardzību. Programmas kodols ir sociālo prasmju treniņi bērniem ar dažādām uzvedības grūtībām: izaicinošu uzvedību, hiperaktivitāti un impulsivitāti, agresivitāti, nepaklausību u. tml. Beļģijas, Nīderlandes un Latvijas pieredze.

Ieva BITE – Latvijas Universitātes asociētā profesore, psiholoģijas profesionālās maģistra studiju programmas direktore. Klīniskā psihologa darba pieredze kopš 1996. gada, iegūta izglītība eksistenciālajā psihoterapijā, kognitīvi biheiviorālajā terapijā un smilšu spēļu terapijā. Sešu gadu pieredze darbā psihiatrijas centrā un sešu gadu pieredze Krīžu un konsultāciju centrā "Skalbes", pašlaik klīniskā psihologa un psihoterapeita privātprakse.

Rudīte OSVALDE, Mg. iur, PKC vadītāja vietniece un Attīstības plānošanas nodaļas vadītāja, multimodālās agrīnā preventīvā atbalsta programmas "STOP 4-7" ieviešanas un īstenošanas vadības grupas vadītāja. Plaša pieredze valsts pārvaldes reformu, tostarp institucionālo reformu jomā. Pēdējos divus gadus strādājusi pie risinājumiem nepieciešamiem uzlabojumiem starpnozaru sadarbībā un institucionālā modeļa izveidei palīdzības sniegšanā bērniem ar psihiskiem, attīstības un uzvedības traucējumiem.

Denveras metode un ABA terapija bērniem ar autiskā spektra traucējumiem (AST)

Uzstāšanās sniegs ieskatu Denveras modeļa principos un ABA terapijas jeb lietišķās uzvedības analīzes izmantošanā trūkstošo prasmju attīstīšanai un uzvedības koriģēšanai bērniem (arī pusaudžiem un pieaugušajiem) ar autiskā spektra traucējumiem. Gūsiet skaidrojumu, kā Denveras modelis atgriež bērnu sabiedrībā, uzlabojot viņa valodas prasmes, uzmanības un sociālās iemaņas. Uzzināsi par pētījumiem, uz kuriem balstās Denveras modelis, kā arī gūsiet skaidrojumu par modeļa ietekmi uz bērna sasniegumiem, salīdzinot Denveras un citu modeļu efektivitāti.

Melisa MELLO (Melissa MELLO), M.A., BCBA, septiņu gadu klīniskās vadītājas pieredze agrīnās intervences programmās, Kalifornijas Universitātes "Davis MIND" institūta, Denveras modeļa supervizore un pētījumu komandas vadītāja, ABA terapijas programmas autore.

Organizē:

Pārresoru koordinācijas centrs

Partneri:

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Latvijas Bērnu
Labklājības Tīkls

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

Informatīvais
atbalsts:

NOSLĒGUMS

Konferences kopsavilkums – turpmākie rīcības virzieni

Diskusija ar Latvijas iesaistes pusēm

Lai iegūtu papildu informāciju par konferenci, sazinieties ar Gunti Rozenbergu:
guntis.rozenbergs@pkc.mk.gov.lv

Organizē:

Pārresoru koordinācijas centrs

Partneri:

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Latvijas Bērnu
Labklājības Tīkls

LATVIJAS
PAŠVALDĪBU
SAVIENĪBA

Informatīvais
atbalsts:

